

MARKNADSEKONOMI

Brev till världens antiliberaler

Av Karl Isaksson

DET MAN FRÄMST SLÅS AV i David Hendersons pamflett *Brev till världens antiliberaler* är att författaren är frustrerad och lite uppgiven. För honom är det självklart att det är marknadsliberalism som är bäst, både ekonomiskt och moraliskt.

När man läser en bok med titeln *Brev till världens antiliberaler* vill man så gärna att den skall vara intressant och nyskapade. Man vill läsa och lära sig nya intressanta argument och få nya infallsvinklar. Nya argument presenteras kanske inte för dem som kan sin Frederic Bastiat, det är det emellertid få som kan prestera. Trots det är det en läsvärd text som på enkelt sätt belyser debatten idag. Henderson fångar elegant de svårigheter vi som tror på en liberal, icke-interventionistisk världsordning står inför.

Henderson tar avstånd från Francis Fukuyamas deterministiska tes att liberalismen nu har segrat. Han menar istället att liberalismen visserligen haft medvind sedan slutet av 70-talet men att den nu är hotad. Vidare hävdar han att den led "hundra år av nedgång" efter 1880.

Hendersons tes är att det inte är ideologiska skäl utan snarare ekonomiska nödvändigheter som ligger bakom de landvinningar den ekonomiska liberalismen gjort sedan slutet av 70-talet då Reagan och Thatcher visade vägen.

Massan tenderar att vara antiliberal, enligt Henderson. Hans frustration märks tydligt när han menar att det faktum att det förekommer klyftor mellan människor uppfattas som ett bevis, eller ett starkt indicium, på orättvisor som går att åtgär-

da. Denna uppfattning leder ofelbart till interventionism.

Det är tydligt att de antiliberala krafterna saknar en sammanhållen ideologi. Henderson hittar företag och deras organisationer, fackföreningar, sakfrågeorganisationer, FN och politiker på samma sida i debatten. Dessa grupper propagerar för interventionism inom olika områden där de själva har ett egenintresse. Till sammans skapar de oväntade koalitioner.

Henderson slår huvudet på spiken då han beskriver den enkla antiliberala retoriken. Antiliberallerna anför termer som företagens sociala ansvar, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling för att försvara interventionism. Vad skall liberaler kontra med? Ohållbar utveckling?

Den liberala retoriken är komplicerad, den kräver ett längre resonemang. Det handlar ju inte om att vara emot minimilöner för att människor skall hållas kvar i fattigdom. Liberaler tänker ett steg till, på alternativet till ett lågavlönat arbete. Och det är ju sällan ett högavlönat.

Avsaknaden av principer och ideologi blir tydlig när antiliberala ekonomer trots allt erkänner funktionen och nyttan av marknader, priser och konkurrerande krafter. Henderson retar sig på att debatten ofta beskriver en mittenväg mellan två faser. Total kontroll mot totalt fri ekonomi. För det första finns den fria ekonomin inte någonstans i världen. För det andra är totala kontrollstater utan undantag repressiva enpartidiktaturer.

Populärt är också att tala om växande klyftor i världen. Det är ofta utgångspunkten i diskussioner om människor fått det bättre eller inte. Henderson menar att det är orimligt att säga att globaliseringen bär ansvaret för att tillväxten inte har gått snabbare i länder som Kuba, Nordkorea, Afghanistan, Iran eller Zimbabwe. Naturligtvis skulle de inte haft det bättre om den ekonomiska tillväxten varit lägre i resten av världen. Det skulle dock ha inneburit minskade klyftor.

Globaliseringsdemonstranterna brukar hävda att vi lever i en nyliberal hegemoni. Hur mycket man än

"Globaliseringsdemonstranterna brukar hävda att vi lever i en nyliberal hegemoni."

önskar att det var så inser man snabbt att de har fel. Henderson menar dock att denna uppfattning innebär ett hot mot den ekonomiska liberalismen eftersom den retoriken underlättar för interventionisterna att genomdriva sina krav. Som bevis för att liberalismen verkligen är hotad anför han arbets- och miljöklausuler i frihandelsavtal, så kallade "sociala rättigheter", offentliga välfärdstjänster, jordbrukssubventioner samt det faktum att anställningslagar blir mer och mer icke-liberala.

Lärdomen att där äganderätt respekteras, ordning upprätthålls och marknaden tillåts vara den viktigaste influensen för ekonomisk aktivitet ökar den materiella välfärden tycks vara avlägsen för de flesta.

Karl Isaksson (karl.isaksson@moderat.se) arbetar i Europaparlamentet.

BOKFAKTA

Författare: David Henderson

Titel: *Brev till världens antiliberaler*

Förlag: Timbro 2001